

ȘCOALA ONLINE – O PROVOCARE MAJORĂ

Autor: Viorel CIOBANU – Colegiul Național „Decebal” Deva

Data: 14.07.2020

În apropierea *Idelor lui Marte* în acest an 2020 (sau, după cum pronunță unii anul *douăzeci douăzeci*) am fost prinși, ca aproape întotdeauna, pe picior greșit. Pregătiți - de fapt, *nepregătiți* - pentru spectacol, pentru a parafraza un spot de promovare de pe micul ecran. Pandemia de coronavirus ne-a servit o surpriză puțin spus neplăcută, mai corect spus grozavă.

Ani de zile, decenii întregi – începând cu anii '90, a tot reformat învățământul, s-au tot organizat de către forurile diriguitoare cursuri de formare, reciclare, reformare, metamorfozare, reconfigurare, transmutare, mutație. Ce a rezultat? O mutație a învățământului românesc, malformat de atâtea reforme făcute în spiritul lui „Mircea, arată că lucrezi”. Românii au reținut însă esența: „Mircea, fă-te că lucrezi!” Află-te n-treabă!

Noi, cadrele didactice, am tot participat, unii mimând cu frenezie participarea entuziastă la multe dintre aceste cursuri. Cu cât erau mai lipsite de consistență, de finalitate, mai rupte de viață, mai penibile chiar, cu cât puneau mai abtîr carul înaintea boilor, multe cadre didactice exultau de fericire că se schimbă treaba, evident, în bine, în excelent, treaba avansează. Ca pe vremea lui Ceaușescu, atunci când, stînd la cozi interminabile pentru orice, în momentul când înaintai un metru erai foarte încântat că ai avansat, te-ai apropiat de teigheaua de unde sperai să obții produsul mult dorit. Însă, nu aveai de unde să știi că acel produs chiar nu se epuizase, sau că marfa era cea de calitate dorită. Am avansat, avansăm, tot înainte, însă, suntem pe marginea prăpastiei și noi avansăm. Avansăm... în față! (sic!).

Ministerul Educației și Cercetării care, de-a lungul ultimelor decenii și-a schimbat titulatura de nenumărate ori, dar metehnele ba, inspectoratele școlare județene, casele corpului didactic, fel de fel de ONG-uri, de societăți mai mult sau mai puțin avizate în domeniul educației – abonate la bani publici sau, mai rentabil, la fonduri europene -, s-au oferit să organizeze cursuri pentru personalul didactic. Cursuri pe care profesorii trebuie să le parcurgă pentru a derula acele formări ritmice, pentru a acumula acel număr de puncte necesare, socotite din momentul intrării în sistemul de învățământ până la... Judecata de Apoi, că pensia este... o fata morgana. Cursuri peste cursuri, formări peste formări, de fapt formalism peste formalism, multe dintre aceste cursuri neavînd, din start, o finalitate practică, din cauza faptului că sunt foarte cronofage, dar și copiate *ad litteram* din străinătate.

Cu puțin timp înaintea declanșării pandemiei și blocării cursurilor școlare față în față, autoritățile competente din mediul educației, ISJ, CCD, ne ofereau posibilitatea de a participa la numeroase cursuri de formare, unul dintre acestea costa doar... 1050 lei (o mie cincizeci de lei sau, 10,5 milioane de lei vechi! Frumușică sumă, nimic de zis, însă mai frumoasă de luat decât de dat pe apa sîmbetei). Însă a venit pandemia care ne-a impus un nou mod de abordare a cursurilor, a procesului instructiv-educativ, nici pe departe nu se putea potrivi cu acele cursuri, atât de generos oferite de CCD. Se potriveau drept ca nuca-n perete!

Să revenim la școala reală, acum școală online. Nu e cu putință ca, peste noapte să translatezi de la școala clasică, față în față, cu toate inovările amintite – mai mult dorite decât prezente în realitate – o *realitate virtuală* -, la școala online. Provocările sunt multiple, infrastructura inexistentă, costurile pe măsură, contractele, licitațiile de achiziție pentru a suplini deficitul sunt greu de făcut rapid și transparent. Sau aici e nodul gordian! Să vedem, succint, ce probleme pot fi (sunt, în mod sigur) întâlnite în cadrul acestui tip de activități.

Să ne oprim, pentru început, la aparatura, spațiul/ambientul, conectarea necesare elevilor și profesorilor.

Aparatura. Fiecărui elev îi trebuie un calculator, sau un laptop, o tabletă, un telefon smart etc., toate conectate la Internet. Posedă fiecare elev un astfel de dispozitiv? Are acces fiecare elev la o rețea de internet performantă, fără sincope, dar și sigură? E vorba nu doar de ora de instruire-educație în sine ci și de protejarea datelor cu caracter personal, și de siguranța platformei pe care se pot desfășura

lecțiile.

Fiecare elev are nevoie de un spațiu (o cameră a sa) pentru derularea acestor activități online. La lecțiile propriu-zise, elevul vorbește – întreabă și este întrebat. Dacă locuința nu are suficiente camere, va fi un concert pe n voci (n fiind numărul elevilor dintr-o casă care participă simultan la orele online de clasa a., clasa a., clasa a...). Școlile din mediul rural unde, în modul clasic de derulare a activităților didactice față în față, se desfășoară învățământ în sistem simultan/dublu simultan vor fi socotite, în astfel de condiții, drept foarte avantajate, vor fi rememorate cu nostalgie astfel de situații.

Tot aici, în cadrul activităților didactice online, este vorba de protecția muncii, de faptul că, fiind simultan atâtea și atâtea aparate conectate la rețeaua de electricitate, există riscul unui scurtcircuit și a unui incendiu. Trebuie să ne gândim că, pe lângă nu știu câte calculatoare, laptopuri, tablete, telefoane smart cuplate simultan la o sursă de energie, în locuință se mai află în regim de consum un frigider, o centrală și multe altele. Care este limita de la care siguranța sistemului este în pericol? Cine răspunde pentru aceasta?

Apoi, este vorba de consumul de electricitate. Când elevul vine la școală, fiecare în clasa sa din sistemul de învățământ, pentru care fiecare contribuabil varsă bugetului de stat o sumă/ un anumit procent din venituri, localul școlii consumă pentru o clasă întreagă o anumită cantitate de energie. Pentru școala de acasă, fiecare familie în parte consumă cam tot atât cât consumă școala pentru fiecare clasă de 20-25 de elevi! Pentru un singur elev. Așadar, familia elevului va plăti, în sistem școală online, o dată prin impozite, plus încă o dată factura individuală la furnizorul de curent electric.

Apoi, trebuie să ne gândim și că mulți părinți, pentru care s-a sistat lucrul la locul clasic de muncă, sunt și ei prezenți acasă, poate și ei, unii dintre ei, trebuie să deruleze concomitent cu copiii lor lucrul de acasă. Cu altă aparatură, alt consum, alte spații de lucru. Întrebarea, ca-n Caragiale, sau ca la Constantin Tănase, este aceasta: De unde?

Este vorba apoi de ambientul dintr-o zonă mai extinsă sau mai restrânsă, de ceea ce se petrece în cartier, pe stradă, în bloc, pe scara blocului, la etajele, apartamentele vecine, Un locatar taie iarba, evident, în mod tradițional cu mașina conectată la electricitate sau la motorul cu benzină. Le știm cu toții ce silențioase sunt, emit un cântec de alint pentru urechi, un fortifiant pentru concentrare. Alt locatar își încearcă mașina, care nu a mai fost pornită din deceniul trecut, altul schimbă gresia, faianța, parchetul, mută mobila, cuplează aspiratorul sau mașina de spălat. Colac peste pupăză, pe vreme bună sau furtunoasă, se mai ia și curentul. În cartier, aparatele respective încetează să zumzăie ca instrumentelele din cabinetul stomatologic. Foarte bine, evrika, rugăciunile ne-au fost auzite de *Cel de Sus*, de foarte sus, din al nouălea cer. Pentru că, cei de jos, locatarii, vecinii nu s-au sinchisit de școala noastră și a copiilor lor, poate. Doar de aceea e școală, ca profesorii să învețe copiii. Doar profesorii! Doar că, oprindu-se corentul, încep să sune sirenele sistemelor de alarmă rămase fără energie, sisteme care își revarsă în voie decibelii, peste suta de decibeli, până când un angajat de la firma de securitate catadicește să vină la față locului și să decupleze sistemul. Iar personalul de pe mașinile de salubritate s-a gândit că trebuie să știe tot cartierul cât de bine își face treaba. Și claxonează vesel.

Cum credeți că se poate desfășura o astfel de oră online? Care este eficiența sa? Nu e o întrebare retorică. Cel puțin una dintre aceste situații este chiar ceea ce fiecăruia dintre noi, fie profesori, fie elevi, ni s-a întâmplat în aceste trei luni de școală cu totul și cu totul altfel. Ce școală credeți că s-a putut desfășura printre sirene, zumzet de mașini de tuns iarba, de aspiratoare, de aparate de găurit pereții pentru montarea faianței, gresiei, bașca sirenele mașinilor Ambulanței. În plus, prin mai, autoritățile centrale au avut ideea, puțin spus năstrușnică, ca pe la orele 11.00, cred, să răsună, din megafoanele mașinilor de poliție imnul național „Deșteaptă-te române”. Mai trebuiau niște portrete cu... *Conducătorul iubit*. Cred că ei ar fi trebuit să asculte mai des acest imn, dar cu foarte mare atenție, nu doar să le gădile urechile într-un mod plăcut. Să asculte și melodia-manifest „România trezește-te!”

De asemenea, profesorii care susțin activitățile instructiv-educative online au și ei nevoie de aparatură, precum în cazul elevilor; au și ei nevoie de un spațiu (o cameră, un birou etc.) de unde să susțină orele online; Întrebare: Dacă într-o casă/familie sunt doi părinți – profesori sau nu, dar care trebuie acum să lucreze de la domiciliu - și minimum 2 copii (sunt familii cu 3,4,7... copii elevi), câte

camere trebuie să aibă locuința pentru a se desfășura simultan în bune condiții lecții/ activități online de către toți membrii familiei?

Nu toți românii au avut norocul să aibă o casă mare, sau mai multe case. Am mai fost binecuvântați și cu copii, atâția cât a dat Dumnezeu. Au fost și sunt și ghinionști, mai mulți chiar decât cei născuți într-o zodie norocoasă. Nu tuturor românilor le-a adus Sfântul Nicolae - pe meleagurile noastre, cunoscut și sub numele de Santa Klaus -, în dar, aparatură pentru lecțiile online – calculator, laptop, tabletă, smart -, case, multe case spațioase pe pământ, sau, pur și simplu, doar o casă! Dacă tot avansăm spre mult doritul model european, spre standardul de viață și civilizație european, într-un ritm de melc, vrem să fim precum melcii – fiecare cu propria casă! Poate primim ceva consiliere, am prefera gratis (pentru că „*Familie mare, remunerație mică, după buget, coane...*”), despre felul în care trebuie să acționăm. Să practicăm meditații în mod industrial și astfel să ne putem cumpăra și noi, acolo, vreo trei-patru căsuțe. Minimum, avem simțul măsurii, totuși, nu vrem să devenim personaje de bancuri cu moșteniri bănoase, mătuși generoase, meditații lucrative. Dacă suntem foarte norocoși, și nu ghinionști, putem dobândi câte o casă pentru fiecare deget al unei mâini. Sau al ambelor mâini, dacă adunăm monetarul cu ambele? *Cu mâinile curate, firește. Ce bine că suntem homo sapiens, zoon politikon* – acum mai mult... *distanțați social!* Dar, dacă nu am avea mâini, ci am fi caracatițe (*La Piovra*), cu atâtea tentacule, ce huzur ne-ar aștepta!

În paranteză fie spus, meditațiile făcute cu elevii de la clasele la care predai, sunt absolut imorale. Cred că, de ceva ani, sunt și ilegale, dar puțini din cei care le practică de ani și ani de zile se sinchisesc de moralitate sau legalitate. Sunt și situații în care cei care practică meditațiile, le efectuează încrucișat: adică, dacă ambii soți sunt profesori și predau aceeași materie, soțul face meditații cu elevii soției și viceversa. *Viceversa*, cum ar zice Nenea Iancu! *Curat murdar, coane Fănică!* Am închis paranteza, dar cele spuse trebuie auzite de cei care au urechi de auzit! *Nota bene!*

Există familii în România și, fără îndoială, și la noi în localitate și școală, în care sunt mulți copii școlarizați. Întrebare: Dacă nu au aparatura de conectare necesară și/sau nu au câte o cameră (un birou) pentru fiecare dintre elevi, la care ore să participe elevii și la care nu? Cum să discrimineze, cum să aleagă, în cea mai onestă accepțiune a termenului discriminare? Sau, care elevi să participe, și care să aștepte „la rând”? Poate unii elevi vor fi îndrumați, de părinți, de colegi, de unii profesori, să participe la materiile... importante, vezi Doamne, cele unde se practică și meditațiile. Iar la celelalte, elevii să o lase mai moale, eventual să nu mai participe deloc, să nu se surmeneze de atâta învățat. Sau, și mai drăguț (*mai răuț că-i mai drăguț*), să participe la meditații plătite, organizate tot online, în timp ce colegii lor mai puțin versatili să fie prezenți și la aceste materii... de umplutură. Deoarece, se știe doar, la Istorie, la fotbal, la politică, la starea vremii... se pricep toți! Iarăși, ghinion, ghinion și pentru noi, cei care predăm materii... prăfuite: „Ce e aia Istorie? Toată lumea știe istorie, doar nu e mare lucru, e doar de memorat. O memorie bună e tot ce trebuie.” Aceasta este percepția multora dintre cei neavizați despre materia pe care sunt mândru că o predau – Istoria! Multă lume, puțin oameni! Sunt foarte multe asemenea chestiuni care așteaptă răspuns, rezolvare de la cei... cu expertiză.

Problema încheierii situației școlare, în anul școlar care tocmai s-a încheiat. Înțelegem că a fost o situație de criză, măsurile gândite au fost din luate mers, ad-hoc, pentru a găsi soluții uneor situații insolite, neprevăzute nici la 15 septembrie, nici chiar la 10 martie. Consider că încheierea situației școlare pe semestrul al II-lea, în funcție de diverse situații, folosindu-ne de mediile primului semestru - trecând aceeași medie pe semestrul al II-lea cu cea din semestrul I - a fost foarte discutabilă, având în vedere numeroasele situații particulare, concrete, „la firul ierbii”. Un exemplu concret în cazul materiei pe care o predau, situație care poate/ar putea fi/ a putut fi des întâlnită:

Înainte de închiderea localurilor școlare la 11 martie 2020, au fost vreo 8-9 săptămâni de școală față în față; în acest interval - cu aproximație o jumătate de semestru -, cadrul didactic care a vrut să asculte, să dea lucrări, să pună note, a avut timp berechet. Practic, fiecare elev putea avea în momentul 11 martie 2020 minimum o notă/materie. Era chiar obligatoriu, având în vedere criteriul ritmicității notării și necesitatea ca elevii să parcurgă ritmic materia și să fie evaluați de-a lungul întregului semestru și nu doar în a doua parte a acestuia. Eu personal, la toate clasele am avut minimum o notă/materie/elev. Am avut și clase - circa 80% - cu câte două note/elev; am avut și clase cu mult mai

multe note/elev. De exemplu, la Filologie clasa a XII-a - elevii trebuind să susțină și să promoveze examenul de Bacalaureat la disciplina Istorie -, am avut minimum 4-5 note/elev. Trecute în catalog înainte de 11 martie, spre buna cunoștință a elevilor, părinților, dirigintelui, conducerii unității școlare. Iar lucrările de control, elevii le-au primit, corectate, pe toate, acasă, să le vadă și părinții, iar elevii să le studieze și să vadă „unde merge și unde nu merge treaba”. Să tragă concluziile.

Pe unii elevi, în situație de corigență pe semestrul I și cu note insuficiente (numeric suficiente, dar ca valoare insuficiente) pentru a promova semestrul al II-lea, implicit clasa, de abia am reușit să îi aducem pe calea cea bună. Am avut un caz la clasa a XII-a, unde cu greu am reușit, prin eforturi susținute, beneficiind de tot concursul conducerii școlii, să îi determinăm pe părinți să vină la școală pentru a cunoaște situația reală a elevului, să îi aducem pe elevi pe platforma online zoom., să rezolve teste, să afle nivelul real, să primească note, să poată intra și susține cu bine examenul de Bacalaureat.

Au fost și situații în care unii elevi, este adevărat un număr infim din punct de vedere statistic (2%, la materia mea, vreo 6 elevi), dar totuși supărător), nu au răspuns solicitărilor de a primi o a doua notă pe semestrul al II-lea, preferând să primească drept a doua notă media primului semestru. Unii s-au prevalat de o prevedere a metodologiei MEC anume că, în cazul în care nu au acces la internet, apelăm la această soluție. Dar unii elevi aveau acces la net, însă pasivitatea și oportunistul au prevalat. În acest caz, s-a putut ajunge în situația ca, dacă un elev conștiincios avea la data de 10 martie două note de 9 în catalog, iar un elev cu o singură notă - de exemplu 7 -, dar cu media 10 pe primul semestru, să aibă tot media 9 pe semestrul al II-lea, profesorul trecându-i 10 ca a doua notă. Nu cred că e corect, elevii care au învățat tot anul, off line sau online, putând să se considere nedreptățiți.

Pregătirea orelor online de către cadrele didactice. Cadrele didactice au făcut și fac eforturi deosebite pentru desfășurarea acestor activități online; Un exemplu concret: La materia mea – Istorie – până la vacanța de Paști, am realizat rezumate, materiale, teste etc. pentru fiecare din clasele la care predau – a V-a, a VIII-a, a X-a, a XI-a, a XII-a, pentru toate conținuturile rămase de parcurs de-a lungul semestrului al II-lea. Aceste materiale le-am trimis, ritmic, pe măsura planificării aferente, diriginților, reprezentanților claselor – prin email, WhatsApp, Zoom etc., spre distribuire tuturor elevilor clasei. Cu unele clase, am făcut și lecții online de predare și nu doar de verificare și evaluare, folosind acele materiale sau alte tipuri - de exemplu teste. PPT etc.

Consider că nu a fost și nu este suficient să se susțină aceste lecții; trebuie ca și elevii să rezolve, prin studiu individual materialele primite și, la întâlnirile online, să se elucideze neînțelegerile ivite. Elevii trebuie să știe, să înțeleagă care este importanța întrebării, deseori ea fiind mult mai mare decât a răspunsurilor. Să știm să punem întrebări. Pertinente, nu doar de formă.

Vă rog să vă gândiți cât timp necesită pregătirea activităților online, nu doar cât durează lecția online (40 minute); cred că proporția din cazul icebergurilor (1/3) se poate apropia de adevăr. Dacă nu cumva este de 4/1 – la o lecție de 40 de minute, profesorul trebuie să lucreze de minimum patru ori mai mult, adică vreo 3 ore! Profesorul care urmează să aplice un test, trebuie să-l rezolve el însuși anterior, altfel nu poate corecta erorile elevilor; Trebuie ca și elevii, toți elevii – să rezolve aceste teste, să nu facă doar act de prezență.

Au fost și situații, de-a dreptul penibile, în care, beneficiind de sprijinul unor elevi din clasa respectivă – care au făcut publice ID și parola - persoane străine au intrat pe platformă, au dat efectiv buzna peste ora noastră și au perturbat activitatea didactică. Aceste fapte constituie, din punctul meu de vedere, infracțiuni. Spațiul școlar, că presupune o desfășurare față în față sau online, trebuie să fie securizat. La adăpostul anonimatului, se ajunge în situația pe care o releva Umberto Eco, la jungla virtuală, la intruziunea unei faune cibernetice, a unor frustrați care își permit mojiciile de tot felul. În timp, noi, cadrele didactice, am învățat cum trebuie să reacționăm, și într-un mod cât mai rapid, cum putem elimina aceste intruziuni de maidan, cum putem scăpa de acești teroriști ai internetului, realmente viruși informatici.

Reîntorcându-ne la elevii noștri, ei trebuie să înțeleagă că nu pentru școală, ci pentru ei înșiși învață. Și părinții trebuie să știe permanent dacă elevii/ copiii lor participă la aceste cursuri online, dacă se pregătesc pentru aceste lecții etc. Ca să nu mai spun cât timp trebuie să stea cu ochii în aceste aparate foarte nocive pentru sănătatea ochilor.

În perspectiva noului an școlar, consider că activitatea didactică ar trebui să se desfășoare față în față, chiar și pe grupe mai mici, chiar cu doar jumătate din efectivul de elevi prezenți în clasă simultan. Consider, de asemenea, că fiecare sală de clasă trebuie dotată cu aparatura necesară – laptop, camere video, o bună conexiune la internet – care să ofere elevilor aflați acasă posibilitatea receptării de imagini și sonor în condiții optime-, astfel încât, elevii care nu pot fi prezenți în sala de curs să poată participa online la lecție împreună cu colegii lor prezenți fizic, în sala de clasă. Consider că, de asemenea, cadrele didactice pot desfășura activități didactice efective în școală de 6-8 ore zilnic, dar aceasta presupune și o restructurare a programei/curriculei școlare și o completare cu activități individuale din partea elevilor. Nu poți evalua în scris elevii cât timp ești la școală atâtea ore.

Nu vreau să propun soluții, dar am dorit să atrag atenția asupra unor probleme care trebuie avute în vedere de către decidenți. Organizațiile sindicale să prezinte și ele aceste probleme în cadrul întâlnirilor cu reprezentanții MEC. Vă mulțumesc!